(Besluiten aangenomen krachtens titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie)

GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VAN DE RAAD
van 18 september 2000
inzake Rwanda

(2000/558/GBVB)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag betreffende de Europese Unie, inzonderheid op artikel 15,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Raad heeft bij Gemeenschappelijk Standpunt 1999/452/GBVB [1] de doelstellingen en prioriteiten van de Europese Unie met betrekking tot Rwanda vastgesteld.

(2) Bij Gemeenschappelijk Optreden 96/250/GBVB [2] heeft de Raad een speciale gezant voor het gebied van de Grote Meren in Afrika benoemd.

(3) Gemeenschappelijk Standpunt 1999/452/GBVB moet worden herzien in het licht van de ontwikkelingen in Rwanda sinds 1999,

HEEFT HET VOLGENDE GEMEENSCHAPPELIJK STANDPUNT VASTGESTELD:

Artikel 1

De doelstellingen en prioriteiten van de Europese Unie in haar betrekkingen met Rwanda zijn het aanmoedigen, stimuleren en ondersteunen van het lopende proces van

a) herstel, na de genocide, en bevordering van nationale verzoening;

b) wederopbouw en ontwikkeling;

c) bescherming en bevordering van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;

d) overgang naar de democratie.

Voorzover de regionale instabiliteit de verwezenlijking van deze doelstellingen in gevaar kan brengen, zal de Europese Unie de regering van Rwanda aanmoedigen om, met name via haar buitenlands beleid, bij te dragen aan de totstandbrenging van regionale stabiliteit, zoals de Unie doet met alle andere partijen bij conflicten in de regio.

Artikel 2

De Europese Unie bevestigt dat het bereiken van vooruitgang op deze terreinen in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de regering van Rwanda. Om haar inspanningen te ondersteunen en aan te moedigen voert de Europese Unie, met name door toedoen van haar speciale gezant voor het gebied van de Grote Meren in Afrika, een constructieve en kritische dialoog met de regering van Rwanda op basis van de onderstaande bepalingen.

Artikel 3

Met betrekking tot het door de regering van Rwanda in de regio gevoerde buitenlands en veiligheidsbeleid zal de Europese Unie:

a) de Rwandese regering verzoeken de verbintenissen na te komen die zij, met name in Lusaka (juli 1999) en Kampala (april 2000), is aangegaan met het oog op een door onderhandelingen bereikte snelle, vreedzame oplossing van de crisis in de Democratische Republiek Congo, en zich aan de resoluties van de Veiligheidsraad te houden, met name resolutie 1304 van 16 juni 2000;

b) vasthouden aan het principe dat de in Congo aanwezige Rwandese troepen, en de andere oorlogvoerende partijen, hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal humanitair recht en de bescherming van de mensenrechten nakomen.

Artikel 4

Met betrekking tot de situatie in Rwanda, zullen de inspanningen van de Europese Unie gebaseerd zijn op de volgende beginselen:

a) wat betreft verzoening en machtsdeling, wil de Europese Unie de verzoening tussen alle Rwandezen, binnen en buiten Rwanda, aanmoedigen en ondersteunen door middel van een dialoog tussen alle groepen die geweld en genocide verwerpen. Daarbij moet speciale aandacht besteed worden aan de machtsdeling, de nationale wederopbouw en de bescherming van de minderheden. De Europese Unie acht het in dit verband van belang dat de Commissie voor verzoening en nationale eenheid onafhankelijk is, de Rwandese gemeenschap vertegenwoordigt en over een duidelijk omschreven actieplan beschikt dat eventueel door de Europese Unie gesteund kan worden;

[1] PB L 178 van 14.7.1999, blz. 1.
[2] PB L 87 van 4.4.1996, blz. 1. Gemeenschappelijk optreden laatstelijk gewijzigd bij Gemeenschappelijk Optreden 2000/347/GBVB (PB L 122 van 24.5.2000, blz. 6).

b) wat betreft democratisering, wil de Europese Unie:

— erop wijzen dat het politieke evenwicht dat vastgelegd is in de grondwet van Rwanda, waaronder de akkoorden van Arusha, in acht genomen moet worden. Zij zal de Rwandese regering en de autoriteiten die belast zijn met het opstellen van een nieuwe grondwet die het land een vernieuwd institutioneel kader moet verschaffen, aansporen om te zorgen voor een doeltreffende bescherming van de burgerlijke en politieke rechten van de Rwandezen, het behoud van de sociale samenhang en eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden;

— de regering van Rwanda aansporen een tijdschema voor de democratisering op te stellen en op actieve wijze de verschillende verkiezingen voor te bereiden die vóór het einde van de overgangsperiode in 2003 moeten plaatsvinden. Zij roept haar meer in het bijzonder op de door de regering geplande verkiezingen op gemeentelijk niveau zo spoedig mogelijk te organiseren waardoor de bevolking nauwer bij de besluitvorming betrokken kan worden. In dit verband moedigt zij de regering van Rwanda aan om voor elk van die verkiezingen een passende procedure en toezichtregeling uit te werken. Aldus moet, rekening houdend met het probleem van analfabetisme, een stemprocedure worden ingevoerd die borg staat voor vrije en eerlijke verkiezingen met gelijke rechten voor alle Rwandezen, de deelneming van de civiele maatschappij, een publiek debat, het recht op vrije meningsuiting, doorzichtigheid van het hele verkiezingsproces en de verkiezingswetgeving, de benoeming van een onafhankelijke instantie om alle fasen van het verkiezingsproces voor te bereiden en te controleren en een gelegenheid voor alle sectoren van de samenleving hun mening kenbaar te maken. De Europese Unie zal nagaan hoe zij de uitwerking van zo'n verkiezingsregeling kan steunen;

— de regering van Rwanda aanmoedigen om de bevoegdheden en het gezag van de in 1999 verkozen plaatselijke autoriteiten te blijven versterken zodat de plaatselijke bevolking kan deelnemen aan het politieke proces en het ontwikkelingsproces, en blijft in principe bereid die processen met passende maatregelen te steunen;

— de Rwandese regering aanmoedigen het in mei 2000 ingezette decentralisatieproces te intensiveren en uit te voeren;

c) wat betreft het rechtssysteem en de instelling van traditionele rechtspleging (Gacaca), wenst de Europese Unie,

— erop te wijzen dat het — hoe moeilijk ook — van belang is een gerechtelijk apparaat op te zetten waarmee het verzoeningsproces in het gehele land versneld kan worden;

— te erkennen dat het Gacaca-systeem onder bepaalde voorwaarden dat doel kan dienen;

— de regering van Rwanda aan te sporen om het Gacaca-systeem in overeenstemming te brengen met de internationale mensenrechtennormen;

— de Gacaca-autoriteiten aan te sporen om als algemeen werkbeginsel clementie te betrachten, en de door de wet gegarandeerde rechten van de verdachten, met name inzake verdediging en beroep, en van de burgerlijke partijen veilig te stellen;

— met andere partijen de voorwaarden en middelen voor een eventuele, goed gecoördineerde steun aan het beheer van het Gacaca-systeem te bestuderen;

— de Rwandese autoriteiten aan te sporen de bevolking in het algemeen en de overlevenden van de genocide in het bijzonder voor te lichten over de noodzaak die beginselen te aanvaarden, teneinde zowel het probleem van de straffeloosheid aan te pakken als een pragmatische oplossing te vinden voor het alarmerende probleem van een grote gevangenisbevolking die op berechting wacht onder precaire detentieomstandigheden;

— de regering van Rwanda aan te sporen om haar inspanningen tot vermindering van de gevangenisbevolking en haar voorlichtingscampagne voort te zetten, met name door vaart te zetten achter de uitvoering van haar in 1998 aangekondigde besluit om gevangenen vrij te laten voor wie geen, of onvolledige, dossiers zijn opgesteld;

— de werkzaamheden van het internationaal tribunaal te Arusha te steunen, mede door opnieuw te trachten alle staten ertoe te bewegen om alle personen die zijn aangeklaagd wegens genocide en andere ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht aan het tribunaal over te dragen. Zij zal aanhoudend verbetering van de administratieve doeltreffendheid van het tribunaal nastreven;

— de rechtbanken en de regering van Rwanda aan te sporen de grootste terughoudendheid te betrachten met betrekking tot het opleggen en uitvoeren van de doodstraf, waarvan de volledige afschaffing ten zeerste wenselijk is, en zich volledig te houden aan hun verplichtingen krachtens het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, en de andere internationale waarborgen betreffende de doodstraf te honoreren;

d) wat betreft het dorpsontwikkelingsbeleid, spoort de Europese Unie de regering van Rwanda aan het kritische beraad daarover voort te zetten en het beleid pas uit te voeren na zorgvuldige planning, via een gedecentraliseerde en participerende aanpak, en na voorafgaande effectbeoordelingen, modelprojecten en campagnes gericht op bewustmaking van de bevolking, en om te zorgen voor een eerlijke herverdeling en een eerlijk beheer van het land, om te voorkomen dat een door veiligheidsoverwegingen ingegeven overhaaste hervestiging leidt tot schendingen van mensenrechten, tot resultaten die in strijd zijn met het gewenste effect en tot meer onenigheid;

e) wat betreft de mensenrechten, wenst de Europese Unie

— de inspanningen van de regering van Rwanda aan te sporen en te ondersteunen om de mensenrechten van alle Rwandezen te beschermen en te bevorderen, mede door het garanderen van het onafhankelijk en doeltreffend functioneren van de nationale mensenrechtencommissie en door de voortzetting van de samenwerking met de speciale vertegenwoordiger van de Commissie voor de rechten van de mens en de hoge commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten;

— de nationale mensenrechtencommissie aan te sporen te blijven samenwerken met de betrokken NGO's, en onverwijld haar actieprogramma uit te voeren waaraan de Unie eventueel een bijdrage kan leveren;

f) wat betreft de economische ontwikkeling en samenwerking, blijft de Europese Unie de inspanningen van de regering van Rwanda steunen om een alomvattende economische ontwikkeling te bevorderen en de op macro-economisch gebied geboekte vooruitgang bij wijze van instrument voor vrede en stabiliteit uit te breiden. Zij spoort haar met name aan extra inspanningen met betrekking tot behoorlijk beheer te leveren.

De Europese Unie constateert dat er, vanuit Rwandees standpunt om veiligheidsredenen, nog steeds Rwandese troepen in Congo aanwezig zijn, en is van mening dat een gebaar van de Rwandese regering om het conflict in Congo op vreedzame wijze te regelen in overeenstemming met de akkoorden van Lusaka en Kampala alsmede de resoluties van de Veiligheidsraad, met name resolutie 1304, de kwaliteit van de betrekkingen op het gebied van samenwerking tussen de Europese Unie en Rwanda, na een uitvoerig onderzoek door de bevoegde instanties, ten goede zou kunnen komen;

g) wat betreft de herintegratie om de overlevenden van de genocide, gedemobiliseerde militairen en alle andere ontheemden in de Rwandese maatschappij te laten terugkeren, zal de Europese Unie de inspanningen van de regering van Rwanda om dat proces te vergemakkelijken aanmoedigen en steunen, met name door samen te werken met de internationale organisaties op dit terrein. De Europese Unie is ervan overtuigd dat de kwestie van de gewapende troepen die in Congo gestationeerd zijn, niet met militaire middelen opgelost kan worden. Zij eist dat alle landen in de regio ervan afzien die troepen militair te steunen. Zij verzoekt de Rwandese autoriteiten met meer inzet en zichtbaarder werk te maken van hun toezegging om in Rwanda voor een veilige opvang te zorgen van de in Congo strijdende Rwandese rebellen die niet van genocide of oorlogsmisdaden beschuldigd worden. De Europese Unie is bereid bij te dragen aan de uitvoering van programma's voor economische en sociale reïntegratie die daartoe opgesteld worden.

Artikel 5

De Raad neemt er nota van dat de Commissie voornemens is zich bij haar optreden te laten leiden door de doelstellingen en de prioriteiten van dit gemeenschappelijk standpunt, en hiertoe waar nodig passende communautaire maatregelen te nemen.

Artikel 6

Bij de uitvoering van dit gemeenschappelijk standpunt zal de Europese Unie nauw samenwerken met de Verenigde Naties, de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid en andere betrokken organisaties.

Artikel 7

De uitvoering van dit gemeenschappelijk standpunt wordt regelmatig beoordeeld. Het wordt binnen twaalf maanden opnieuw bezien.

Artikel 8

Dit gemeenschappelijk standpunt komt in de plaats van Gemeenschappelijk Standpunt 1999/452/GBVB van 12 juli 1999.

Artikel 9

Dit gemeenschappelijk standpunt treedt in werking op de dag waarop het wordt aangenomen.

Artikel 10

Dit gemeenschappelijk standpunt wordt bekendgemaakt in het Publicatieblad.

Gedaan te Brussel, 18 september 2000.

Voor de Raad

De voorzitter

H. VÉDRINE